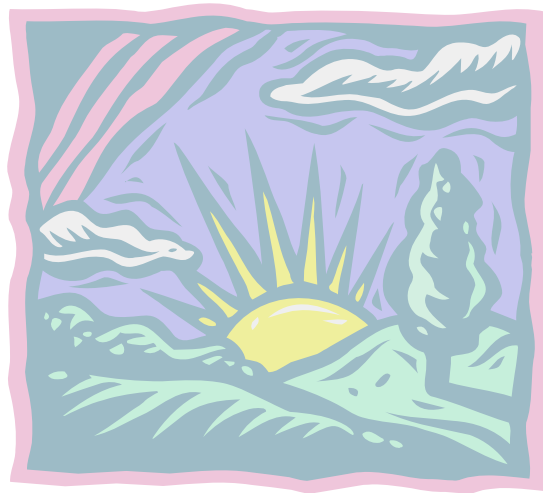

MŰVELÉSBŐL KIVONT TERÜLETEK REHABILITÁCIÓJA, ERDŐSÍTÉSE

Készítette:

Az Abaúji Területfejlesztési Önkormányzati Szövetség

megbízásából, az

Állami Erdészeti Szolgálat Miskolci Igazgatósága

Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Területfejlesztési Tanács

támogatásával

2001.

Tartalom

1. A TERÜLET JELLEMZÉSE.....	3
2. ÉGHAJLATI VISZONYOK	5
3. A TERÜLET JELENLEGI ERDŐSÜLTSEGE.....	9
4. AZ ERDŐSÜLTÉG TÖRTÉNETI VÁLTOZÁSAI	10
5. AZ ERDŐ MULTJÁNAK TÖRTÉNELMI ÁTTEKINTÉSE	11
6. BIRTOKVISZONYOK.....	12
7. FAÁLLOMÁNYVISZONYOK ÉRTÉKELÉSE.....	20
8. AZ ERDŐGAZDÁLKODÁS ÉS TERMÉSZETVÉDELEM VISZONYA.....	22
9. VADGAZDÁLKODÁS, VADÁSZAT	26
10. A TERÜLET ERDŐTERÜLETEINEK BŐVÍTÉSI LEHETŐSÉGEI.....	28

1. A TERÜLET JELLEMZÉSE

Az Abaúji Területfejlesztési Önkormányzati Szövetség települései által elfoglalt terület az Északi - Középegység keleti részén helyezkedik el, a magyar-szlovák határ mellett, a Hernád-folyó mentén délre húzódva. Fő közlekedési vonala az M3- as út.

Erdészeti szempontból vizsgálva a területet É-D irányban kettéosztja a Hernád-folyó, melynek völgye a Nagyalföld erdőgazdasági tájcsoport nyúlványa. Nyugatra eső része a Borsodi-dombvidékhez tartozik, míg a keletre eső terület a Sátorhegység része.

A Borsodi dombvidék igen változatos felszínű táj. Vannak benne sík, domb- és hegyvidéki területek is. Alapkőzete jellemzően márgás agyag, szarmata kavics és kavicskonglomerátum. Korrozíós kúpok, gerincek, völgyek, törmelékkúpok és suvadások jellemzik a felszínt, fő völgyei É-D irányúak.

A Sátorhegység geológiai korokon át tartó vulkanikus működések sorozata eredményeként keletkezett. A vulkanikus működést a harmadkor közepén, a süllyedésnek induló Alföld peremén keletkezett DNY-ÉK irányú párhuzamos hasadékok indították meg. A vulkáni működés több szünet közbeiktatásával az alsó pliocén végéig tartott. A szakaszos vulkáni működés következtében a hegységet egymás fölött elhelyezkedő rétegekben és a felszín közelében egymás mellett lévő foltokban is különböző kőzetek alkotják. A vulkanikus működés nyomán létrejött hajdani őshegység a későbbi korokban részben lekopott, részben pedig tektonikus erők hatására széjjel töredezett, tönkjei megbillentek, környezete pedig lesüllyedt. Mindezek következtében a Sátorhegységben az alapkőzet tekintetében és minden más vonatkozásban is a legnagyobb változatosság tapasztalható.

A vulkanikus működés következtében létrejött Óshegység a kopás és a tektonikus erők munkája miatt rendkívül nagymértékben széttagolódott. A hegységet ma elbillent rögdarabok, kráterdugók, hasadék kitöltő lávasáncok sokasága alkotja. A hegység láncolatát keskeny eróziós völgyek szeldelik, a peremen pedig denudációs és tektonikus medencék és öblök szakítják meg.

A Hernád-mentére a holocén öntésképződmények, réti agyagok, lápos üledékek, pleisztocén homokfelszínek a jellemzőek.

A hullámtérben a talajok felépítése változó, legnagyobb részt kialakulatlan öntéstalaj. A talajok általában mészben szegények, és kötöttségük rétegenként változó attól függően, hogy milyen hordalékot halmozott egymásra folyóvíz.

Bár e táj általában síknak mondható, tengerszint feletti magassága 93-130 m-ig terjed, ezen belül a hullámtéren méteres nagyságrendű szintkülönbségek fordulnak elő. Ez a tény erdőgazdasági és főleg erdőművelési szempontból nagy fontossággal bír. Az alacsonyabb és magasabb térszintekkel összefüggésben van elsősorban a talajszerkezet, mert a mederpartokon és a hozzájuk közelebb eső részeken a talajszerkezet lazább, vályogos vagy homokos. Ezeken a helyeken a legjobb nemesnyár fatenyészeti viszonyok találhatók. A folyók medrétől távolodva a térszint mind alacsonyabbá válik, ugyanakkor a talaj szerkezete egyre kötöttebbé, agyagosabbá, mert az elcsendesedő árhullám itt már a finom iszap alkatrészeket rakta le. Ezek az alacsonyabban fekvő kötött részek már inkább a kocsányostölgy termőtalajai. Sokszor azonban előfordul, hogy a kötöttebb felszíni rétegek alatt vályogos vagy homokos lerakódások vannak, és nemesnyár számára is alkalmassá tehető a talaj.

2. ÉGHAJLATI VISZONYOK

A Borsodi dombvidék hazánk egyik legészakibb fekvésű dombvidéke. Klímája az ország többi részéhez viszonyítva (az Északi - Középhegység magasabb hegyeit kivéve) sokkal hűvösebb. Évi középhőmérséklete 8-8,5 °C között van. A tenyészidőszakra vonatkozó középhőmérséklet (15,5-16 °C) is jelzi a táj hűvösebb jellegét, és maga a vegetációs időszak is mintegy 20 nappal rövidebb, mint pl. a Dunántúl dombos vidékein.

Az évi csapadékmennyiség 600 mm körül mozog, ez nagyon alacsony érték, bár jelentősebb része a tenyészidőszak alatt hullik le.

Uralkodó szélirány ÉK.

Bár a hűvösebb klíma erdőtenyészetre alkalmas, a nagyon kevés csapadék nem teszi lehetővé magasabb, több szintű állományok zonális előfordulását, így jobbára cseres-tölgyesek fordulnak elő. A több szintű erdők- elsősorban gyertyános-tölgyesek- csak extrazonálisan, mezoklimatikusan kedvező adottságok között találhatóak. Hasonló a helyzet a bükkösökkel is.

A Sátorhegység klímája erős hegyvidéki, montán vonásokat mutat. Ez megmutatkozik az alacsony évi középhőmérsékletben, a kettős csapadék maximumban, a fagyos és téli napok számában. A hegység klimazonális társulásai is ehhez igazodnak. Simon T. kutatásai alapján két részre oszthatjuk a Sátorhegységet. A déli részre, melynek északi határa nagyjából a Háromhuta-völgyel esik egybe, középhegységi jellegű. A hegyek lábánál még az erdős sztyepp uralkodik, majd 300-500 m között a tölgyesek és 600 m felett a bükkösök klímazonája helyezkedik el. Eltérő ettől a Sátorhegység északi része, zömmel a Nagykilátó hegycsoportja tartozik ide. Itt a montán

klíma erősebben érvényre jut, s ennek megfelelően a klímazónák alsó határa is alacsonyabb, mint a déli részen. A montán klíma eredménye a nagyszámú kárpáti növény fellépése is.

Az Alföldi területre a mérsékelten meleg- száraz éghajlat a jellemző. Jellemző a nyári szárazság és a nyárutói aszály, melyet azonban a hullámtéren a termőhely kedvezőbb vízellátottsági viszonyai ellensúlyoznak.

Hőmérsékleti viszonyai megegyeznek a Borsodi-dombvidék jellemzőivel.

Helység	Erdőművelési ágú			Közigazgatási terület ha	Erdősültség %
	Fával borított ha	Egyéb ha	Összes ha		
1539 Mogyoróska	1 307,0	98,3	1 405,3	1 913,0	73,5
1540 Regéc	2 192,5	110,2	2 302,7	2 726,0	84,5
1559 Abaújvár	35,1	1,0	36,1	732,0	4,9
1560 Fony	2 888,8	110,2	2 999,0	4 008,0	74,8
1561 Gönc	972,1	54,2	1 026,3	3 944,0	26,0
1562 Kéked	633,6	18,6	652,2	1 300,0	50,2
1563 Pányok	442,1	34,9	477,0	843,0	56,6
1564 Telkibánya	3 352,5	99,4	3 451,9	4 682,0	73,7
1565 Zsujta	34,3	10,6	44,9	638,0	7,0
1566 Arka	517,2	18,2	535,4	916,0	58,4
1567 Göncruszka	61,2	14,9	76,1	1 518,0	5,0
1568 Helyce	23,1	8,0	31,1	948,0	3,3
1569 Hernádcéce	108,8	4,7	113,5	655,0	17,3
1570 Korlát	45,8	14,7	60,5	836,0	7,2
1571 Vilmány	9,6	0,3	9,9	1 262,0	0,8
1572 Vizsoly	55,7	9,9	65,6	1 910,0	3,4
1573 Abaújalpár	492,9	31,4	524,3	842,0	62,3
1574 Abaújkér	158,7	16,5	175,2	1 868,0	9,4
1575 Boldogkőújfalu	543,1	30,5	573,6	1 204,0	47,6
1576 Boldogkőváralja	712,6	150,2	862,8	2 308,0	37,4
1592 Hernádbúd	33,4	0,0	33,4	592,0	5,6
1598 Pere	53,8	3,5	57,3	946,0	6,1
1611 Büttös	319,2	2,9	322,1	1 818,0	17,7
1612 Fáj	748,5	3,4	751,9	1 932,0	38,9
1613 Fulókercs	585,4	19,3	604,7	1 880,0	32,2
1614 Garadna	221,0	5,1	226,1	962,0	23,5
1615 Hernádpetri	991,5	19,4	1 010,9	1 707,0	59,2
1616 Hernádszurdok	67,7	13,9	81,6	426,0	19,2
1617 Hernádvécse	253,1	6,6	259,7	1 693,0	15,3
1618 Hidasnémeti	765,6	13,1	778,7	1 593,0	48,9
1619 Litka	142,1	0,5	142,6	791,0	18,0
1620 Méra	66,9	2,0	68,9	1 526,0	4,5
1621 Novajdrány	185,6	3,8	189,4	1 414,0	13,4
1622 Pusztaradvány	244,4	0,9	245,3	714,0	34,4
1623 Szalaszend	468,1	57,9	526,0	1 815,0	29,0
1624 Szemere	1 007,2	20,0	1 027,2	2 629,0	39,1
1625 Tornyosnémeti	128,7	2,9	131,6	1 420,0	9,3
1629 Alsógagy	24,3	0,0	24,3	628,0	3,9
1631 Baktakék	328,6	11,5	340,1	1 877,0	18,1
1632 Beret	38,6	0,0	38,6	682,0	5,7
1633 Csenyéte	204,0	1,1	205,1	876,0	23,4
1635 Detek	73,6	1,5	75,1	1 005,0	7,5
1636 Encs	6,6	0,0	6,6	855,0	0,8

1637 Fancsal	144,3	1,6	145,9	977,0	14,9
1639 Felsőgagy	113,5	4,2	117,7	1 445,0	8,1
1641 Forró	112,1	0,0	112,1	1 951,0	5,7
1644 Gagyapáti	93,5	0,0	93,5	322,0	29,0
1648 Hernádszentandrás	29,4	0,0	29,4	698,0	4,2
1650 Ináncs	14,6	0,0	14,6	1 095,0	1,3
1651 Kány	332,2	2,6	334,8	921,0	36,4
1653 Keresztéte	121,0	0,0	121,0	397,0	30,5
1655 Krasznokvajda	230,3	2,8	233,1	1 139,0	20,5
1661 Pamlény	256,0	0,6	256,6	1 218,0	21,1
1662 Perecse	556,8	9,9	566,7	1 253,0	45,2
1665 Szászfa	97,8	1,7	99,5	1 232,0	8,1
Összesen	23 646,1	1 049,4	24 695,5	77 482,0	31,9

3. A TERÜLET JELENLEGI ERDŐSÜLTTSÉGE

Az ingatlan-nyilvántartási adatok nem adnak pontos képet az erdősültségről, mivel nagy területek vannak más művelési ágban, illetve a természetbeni állapottól függetlenül (pl. bányaterület) művelés alól kivettként nyilvántartva.

A szövetség területén 24695,5 ha az erdőről és az erdő védelméről szóló 1996. évi LIV. törvény (Evt) szerint körzeti erdőtervben felvett, a tv. 8 §-ában leírt feltételeknek megfelelő erdőgazdálkodás célú erdőterület van (ld. táblázat; ÁESZ Adattár 2001. I. 1.). Az erdősültség 31,9 %, ami jóval fölötte van az országos átlagnak (18,9 %).

4. AZ ERDŐSÜLTÉSÉGI TÖRTÉNETI VÁLTOZÁSAI

A történeti előtti időkben a terület túlnyomó részét zárt erdők borították. A későbbiekben más európai mérsékelt övi lombos erdőkhöz hasonlóan két folyamat zajlott le.

A lakosság gyarapodása miatt az erdők mezőgazdasági művelésbe vonásával megkezdődött az erdőterület csökkenésének ezeréves korszaka. Ez azonban a népesség hullámvázának, a termelés fejlődésének és a természetes szukcesszióknak köszönhetően kezdetben lassú és olykor visszaforduló folyamat volt.

Az áttörést, az erdőirtás felerősödését, az ipari forradalom hozta meg, amikor is az erdő, mint energia és nyersanyagforrás (bányafa, épületfa, hamuzsír, faszén, vasúti talpfa stb.) használata korábban ismeretlen méreteket öltött.

5. AZ ERDŐ MULTJÁNAK TÖRTÉNELMI ÁTTEKINTÉSE

A XIX. század vége felé és az ezt követő időben a rendszeres üzemterv szerinti gazdálkodás kezdetleges nyomai csak néhány megmaradt uradalmi erdőbirtokon lelhetők fel. Az erdők nagyobb részben a fahasználat rendszertelen és túlzott mértékű volt, és az erdő tulajdonosai úgyszólván semminemű erdőművelési munkát nem végeztek. Az erdőket 20-80 éves vágásfordulóval és legnagyobb részben sarjerdő üzemmódban kezelték. Sok erdő cserkéreg termelésre volt berendezve. Ezt a helyzetet súlyosbította a kiterjedten folytatott erdei legeltetés is. A kíméletlen gazdálkodás a természetes erdő mélyreható megváltozását idézte elő, és lényeges eltolódást okozott az egyes erdőtípusok területi megoszlásában. Jelentős a degradáció a gyertyános tölgyeseknél, mert hol a gyertyán hatalmasodott el és szorította ki a tölgyet, hol pedig a gyertyán tűnt el és a tölgy maradt elegendően. Sok terület a helytelen fahasználat és a legeltetés következtében elvesztette erdő jellegét a bokor-erdővé degradálódott.

Az ötvenes évek elején megkezdődött egy lassú, de pozitív irányú változás. Nagy területeken kezdték meg a régi felújítási hátralékok felszámolását. Ugyanakkor jelentős nagyságú erdőtelepítést is végeztek például: Hernádpetri, Hidasnémeti községekben.

Az ötvenes évek közepétől, mikor már rendszeresebbé vált a gazdálkodás és üzemtervek is készültek, valamint megindult a nagymérvű csemetetermelés is, jobban érzékelhető a javulás. Ettől az időtől kezdve az erdészeti egységbe foglalt erdőkben tendenciaszerűen tapasztalható az erdőgazdálkodás fokozatos fejlődése.

6. BIRTOKVISZONYOK

Előzmények

Az Árpád kor elején az erdő jó része királyi birtok, hasznosítását tekintve királyi vadászterület volt. Ezt követően – az uralkodó hatalmának gazdasági és társadalmi helyzetétől függően – az erdőtulajdonlás (használat) igen változatos szerkezete (királyi, főúri és kisbirtokok, hitbizományi, egyházi, városi és községi erdők, stb.) alakult ki. A jobbágyfelszabadítás után tovább színesedett a kép, a kincstári, koronauradalmi, közbiztonsági, alapítványi és részvénytársasági erdők elterjedésével.

A második világháború után államosította a 10 ha-nál nagyobb magánerdőket ezzel kialakult a rendszerváltozásig működő állami erdőbirtok-szerkezet. A tulajdonviszonyokba alapvető változást a kárpótlásokkal és a szövetkezetek átalakulásával 1993-ban elkezdődött és még napjainkban is folyó privatizáció hozott.

Néhány község birtokviszonyainak történelmi alakulása:

Telkibánya község:

Régi kiváltságos bányaváros, sorsa az abaújházi ispánsághoz volt kötve addig, amíg 1341-ben Róbert Károly rendeletére határait kijelölték, s már "Telük bánya" montana mostna vagyis királyi bányász város lett. Lakói német bányászok. 1374-ben Nagy Lajos alatt a telki királyi kamara grófja Chonok Miklós. Zsigmond 1395-ben címezi egy leiratában. 1416-ban rövid ideig az Almádi Czudor család birtoka, 1442-ben már Giskra uralta a helységet. Ulászló 1447-ben Thelke bányát, mint "Oppidum regalé-t" a Rozgonyiak családjának adományozta. 1465-ben ismét királyi birtok. A

XVI. század elején a város a Zápolyaiak birtokában van. 1527-ben Ferdinánd Thurzó Eleknek adományozta. A váradi béke értelmében János király visszakapta, de halála után ismét a Thurzó családé lett.

1548-ban Senédy Gáspár,, 1556-ban a kincstár birtoka, 1561-ben Dobó István jutalmul kéri. Később a Rákóczi család birtoka. Rákóczi Ferenc Telkibányát Vas Istvánnak adja zálogba. A Rákóczi szabadságharc sikertelensége után 1712-ben Telkibánya visszaváltási jogát Trautson Lipót kapta meg, akitől fia, Trautson János Vilmos örökölte. 1776-ban a tulajdon a kamarára száll vissza. 1806-ban Bretzenheim Ágost herceg lett a birtokos, akitől fia Ferdinánd örökölte. Ferdinánd halála után felesége Schvarzenberg Karolina leánytestvérei között osztották fel a birtokot. Az egyik leánytestvér Karolina férjzett gróf Somogyi Józsefné örökölte Sátoraljaújhely 1/2, Regéc 1/2, s a telkibányai felső erdőt. Leánya Ilona férjzett gróf Vallis Gyuláné örökölte az egész birtokot. Vallisné Ilona leánya férjzett gróf Hadik- Bankóczy Endréné örökölte a telkibányai "felső erdőt" úgy 1908 körül, majd 1922-ben eladta Csajka Endre és társainak a birtokot közbirtokosság alakítása céljából. Úgy 1936 körül kivált egy csoport a közbirtokosságból, s megalakították a Királykúti Erdőbirtokosságot. A másik leánytestvér Bretzeiheim Amália férjzett Tauft Károlyné örökölte a telkibányai "alsó erdőt". Fóny 9/10, Regéc 1/4 részét, gyermekei Ede, Amália, s Lujza eladták a birtokot 1914-ben gróf Szapány Lászlónak, majd gróf Coloned - Uitz József vette meg, akitől árverésen Kappfensteiner és társai szombathelyi fakereskedőkhöz került. Tőlük rövidesen Stirling Emil és Jenő szerezte meg, akitől 1928-ban gróf Károlyi Imre vásárolta meg. A tulajdonába került erdőkben - az állományokat lábon eladva - 1929-33 között nagy területeket taroltatott le. A Gyertyánkút-Háromkő-Csaponta-Hemzsőkő 40-45 éves sarjeredetlomb, s helyenként fenyőre cserélt állományok rajzolták ki ennek a legújabb kori erdőgazdálkodási manővernek a határait. Csak az akkori 30 éves, s annál fiatalabb állományok kerültek el a fejszét. A tarvágások után kisarjadt

állományokban ma is igen magas a rezgőnyár és nyír aránya, sok romlott erdő átalakítása ma is folyik. 1934 táján újítták fel mesterségesen, fenyő csemeteültetéssel az alkalmas felszín-területeket, a sarjról fel nem újult hézagokat. A munka sürgősségét, erőltetését jellemzi, hogy - feltehetően kellő“ előkészítés híján - lúcc termőhelyén feketefenyőt is alkalmaztak. Az akkori munkaviszonyokra vet fényt, hogy Gönc községből is gyalog átjáró napszamosok reggel hattól este hatig dolgoztak. Az erdősítések ápolását csak sarlózással, kaszással oldották meg. A rosszul felújult állományok egészségi állapotát az a nagy kiterjedésű erdőtűz is rontotta, amely 1946 késő őszen Kemencepatak felől érte el a telkibányai erdőket, s Hosszúkö, Csaponta állományain söpört végig, amely a visszaemlékezések szerint Hemzsőkő, Reszeltbérc tájékán közápor állította meg. A telkibányai uradalmat Károlyi Imre fia Ferenc 1943-ban eladta derecskei Fodor Lajos műépítész budapesti lakosnak. Az üzletet azonban az FM. nem hagyta jóvá. Elrendelték, hogy a környék lakossága, községek, egyházak vásároljanak lehetőségük szerint különböző nagyságú erdőket az FM. megbízásából az erdőbirtokossági társulatot Dr. Magyar János erdőmérnök szervezte. Telkibánya székhellyel 1943-ban 1055 taggal megalakult az "Amádévári erdőbirtokossági Társulat". A földreformmal növelt nagy állami arányrészt miatt előbb kiterjedt állami kezelésbe, majd állami arányrészt 1964 évi erdőtagosítás végrehajtása után Állami tulajdonba került a többi területen pedig a termelőszövetkezetek osztottak. Ugyancsak az 1945. évi földreform államosította a Csajka féle birtokot, a Királykúti közbirtokosságot 1963-ban felszámolták a területet az 1965. évi tagosításba bevonták. Jelenleg a területe állami erdőként szerepel.

Regéc község

Regéc ősrégi emberi település a kő és bronzkorban is lakott hely. A magyar történelem első időszakában királyi birtok. V. István jutalmul adta

Baksa Simon fiának Györgynek. Az idők folyamán sok tulajdonos váltotta egymást. Thököly Imre halála után 1689-ben a császári sereg a várat kifosztotta, s teljesen lerombolta. II. Rákóczi Ferenc birtokait 1712-ben elkobozták és Tranthson Donát hercegnek adományozták. A Tranthson család magyarokkal telepítette újból. A Trathson család kihalása után a Bretzenheim hercegek kapták meg a regéci uradalmat és a falut. Haláluk után leányaik lettek az örökösök. Regéc község birtokos története megegyezik a Telkibánya községben leírtakkal.

Fóny község

Fóny ősrégi magyar község, első birtokosa a Fónyi család, mely 1352-ben kihalt. Fónyi Balázs birtokait az ónodi Czudorok kapták királyi adományba I. Lajos királytól. 1470-ben a Czudor család kihaltával a Rozgonyi család birtokába került, majd Zápolya János kapta, s a regéci vár tartozékai közé sorolta.

Fóny birtoklása a továbbiakban megegyezik a regéci birtokéval a Bretzenheim hercegek birtoklásától.

Gönc község

A XIII. század elején az Aba nemzetség birtokolja. Később királynői birtokként a vizsolyi ispánsághoz tartozott. 1427-ben a pelsőci Bebek családé. 1471-1473-ig a királyé az "Oppidum Gunucz". Az ország kettészakadása idején a birtok tulajdonjoga a két király között váltakozott. A XVI. század elején a Zápolyák birtokában van. 1527-ben Ferdinánd elvette Zápolyától, s Thurzó Eleknek adományozza. 1651-ben III. Ferdinánd király Csáky Istvánnak adományozta, aki 1695-ben eladta a kassai jezsuitáknak. A Gönc körüli erdő később a Pálffy család birtokába jutott, majd az arányosítási perek lezárása után lehasították az úrbéres

erdőbirtokosságokat. Ezekből és a szomszédos községekben lévő gróf Károlyi Imre erdőbirtokából alakult meg az "Amadévári közbirtokosság". 1964. évi erdőtagosítás végrehajtása után az Állami arányrész lehasításával állami tulajdonba került, a maradék terület pedig a gönci "Kossuth" Mezőgazdasági Termelőszövetkezetnek jutott.

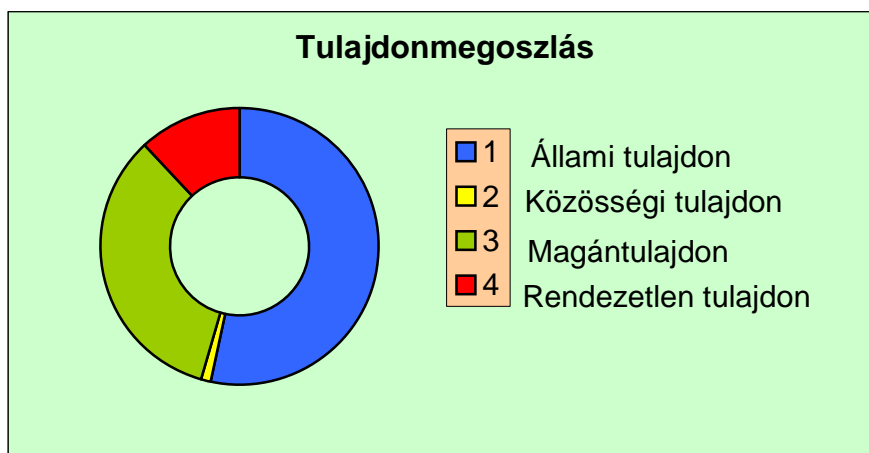
Kéked község

Alsó és Felsőkéked valószínűleg az Árpádok alatt települt község, az abaújházi várispánsághoz tartozott. A XVI. században Kéked a Zombory család tulajdonába került. Felsőkéked is szintén az Árpádok alatt települt. 1476-ban Füki Mihály Felsőkécheden (Laczhalmán) kért részeit, a Buzsákiak számára beiktatják. A XV. században Doby család a földesúr. A XIX. század elején birtokosai Zombori, Jakabfalvi, Milczer, Bónis, Soós és Fejér családok. Az úrbéres arányosítási perek után az uradalmi erdőkről kihasították a kékedi volt úrbéres, valamint a felsőkékedi (nadasdi) erdőbirtokosságot. Az 1945 évi földreform az uradalmi erdőket államosította, ekkor alakult meg a kékedi jutott erdőbirtokosság.

Létezett még Hajnal Imre erdőbirtokossága is. Kéked község területén az 1965 évi erdőtagosítás végrehajtása után a Magyar Állam és az Abaújházi Mezőgazdasági Szövetkezet osztozott. A Telkibányai Erdészeti Igazgatóság 1984 folyamán beolvastották a megalakított Hegyközi Erdőbirtokosságba, Pálháza székhellyel. Irányítási és szakmai okok miatt a volt Telkibányai Erdészeti Igazgatóság területtel 1990 júniusában kivált az Igazgatóságból és megalakult a Telkibányai Erdészeti Igazgatóság. 1994 évben a kárpótlási törvények végrehajtása során nagy területvesztés érte az Igazgatóságot.

Jelenlegi állapot

Erdőrendezési körzet	Állami tulajdon ha	Közösségi tulajdon ha	Magán tulajdon ha	Rendezetlen tulajdon ha	Összesen ha
525 Hernádvölgyi	4637,1	68,6	2753,8	1812,6	9272,1
526 Tállyai	1752,9	0,0	454,0	42,5	2249,4
527 Fónyi	3775,5	189,3	2461,0	1059,8	7485,6
531 Telkibányai	3017,8	5,1	2621,3	44,2	5688,4
Összesen	13183,3	263,0	8290,1	2959,1	24695,5
%	53,4	1,1	33,6	12,0	100,0

Az állami erdőinek kezelői között meghatározó az ÉSZAKERDŐ RT. Miskolc.

A „rendezetlenként” jellemzett erdőterület – ahol a tulajdonos mindeddig nem gondoskodott az erdőgazdálkodó személyéről - 11,9 %-ot tesz ki az összes erdőből. Aránya csak lassan csökken és helyileg igen eltérő a privatizációs folyamat. A rendezetlenség fő oka, hogy még mindig lezáratlan a szövetkezetek tagi-részarány és alkalmazotti földalapjának kiadása, a kárpótolt területeken pedig gyakran okoz nehézségeket a tulajdonosi közösség földrajzi szétszórtsága és érdektelensége.

Várható változások

A védett természeti területek állami felvásárlásai és a privatizáció lezárása már nem lesz lényeges hatással a kialakult tulajdonosi szerkezetre, így az állami, közösségi és a magántulajdonú erdők aránya - az adott jogi környezetben - várhatóan az átalakulások után sem fog már lényegesen megváltozni a mai erdőterületeken.

A közeljövőben várhatóan továbbra is rohamosan nő az erdőgazdálkodók, főleg a kisbirtokos egyéni gazdálkodók száma. Ez utóbbiak számaránya várhatóan 70-75 % körüli lesz, de területi aránya továbbra sem haladja majd meg a 6-8 %-ot. Ez a kettősség átgondolásra kell hogy készítse az erdészeti jogszabályok alkotóit, hiszen a jelenlegi jogszabályok szerint működő hatósági rendszer ennek kezelésére csak költségesen és igen nehezen képes.

A gazdálkodók számának növekedésével párhuzamosan az erdőterületek - egyenlőre lassú - tulajdoni koncentrációjára is fel fog erősödni. Új lökést ad a gazdálkodói struktúra változásához az átalakult régi szövetkezetek törvényen alapuló földhasználati jogosultságának megszűnése a tagi-részarány és alkalmazotti földterületek kiadásának 2000-ben várható befejezése. Helyüket egyre inkább az erdőbirtokossági társulatok és az egyéb gazdasági társaságok veszik át, de haszonbérleti jogviszony keretében a szövetkezeti gazdálkodási forma a magánerdők mintegy 5-6 %-án továbbra is megmarad.

Az elkövetkezőkben - az eddigi gyakorlatnak (3 esetben összesen 400 ha-on) megfelelően - az erdőgazdálkodó Evt. 14. § (2) bekezdés szerinti kijelölésére csak mint végső eszköz, fennmaradásukban veszélyeztetett erdők esetében kerülhet sor. A nem kívánatos társadalmi

következményeken túl jogi problémákat is felvet az Evt.-ben előírt, de nem kellően tisztázott elszámolási kötelezettség gyakorlati megvalósítása.

A gazdálkodó-szerkezet vélhetően csak középtávon (10-15 év) fog a birtokkoncentrációk révén megváltozni. Ekkorra várható az átlagos gazdasági méret racionálisabb kialakulása az állomány-viszonyoktól függően 50-80 ha között. A gazdálkodás nagyobb lendületet kaphat ugyanakkor az integrátori szerep elterjedésével.

Az erdőgazdálkodók a jövőben várhatóan fajlagosan többet és hatékonyabban áldoznak az erdők megőrzésére, ezért elsősorban a rendezetlen erdőkben koncentrálódik a lopáskár. Erdőgazdálkodó hiányában a folyamatot hatósági munkával csak mérsékelni lehet, ezekre az erdőkre a leromlás és - elsősorban a természetes felújulásra alkalmatlan állományokban - remélhetőleg csak néhány százalékára a megsemmisülés vár.

7. FAÁLLOMÁNYVISZONYOK ÉRTÉKELÉSE

A táblázatban szemléltetett elegyarány és korosztályviszonyok a környezeti tényezők hatására egykor létrejött természetes erdőkben az ember több évszázados tevékenysége által alakult ki. Az egyes korcsoportokhoz tartozó területek nagyságát vizsgálva megállapíthatjuk, hogy a fafajviszonyokat és művelési módokat figyelembe véve nagyjából egyenletesnek mondható.

A terület legelterjedtebb fafaja a kocsánytalan tölgy. Nagyjából részben elegyetlen állományokat alkot, de jelentős területeken található elegyfajfajokkal vegyesen, főleg a cserrel elegyedve. Növekedése nem kimagasló, de a fája műszakilag nagyon jó. A sarjállományok fokozatos átalakításával mindkét tulajdonsága javítható. Jelenleg a sarjeredet 25 %. A korosztályok szerinti megoszlásból kitűnik, hogy az 50-es évektől kezdődően a fenti tényeket felismerve fordítani kezdtek a sarj/mag arányszámon.

A cserések területfoglalása nem számottevő.

A bükkösök a Zempléni-hegység 400 méter feletti - tengerszint feletti - magasságú területein található. Említést érdemel itt is a mag/sarj eredet kedvező alakulása, ami a bükk esetében is nagy jelentőséggel bír.

A gyertyánnak a jelentőségéhez képest nagyon kicsi a területfoglalása. Fontos szerepe volna elegyfajként a tölgyesek cserjeszintjének visszaszorításában.

Az elmúlt években a terület legtöbbet vitatott fafajgazdálkodási kérdése az akác termelés volt. Tekintettel az utóbbi akác termesztésével kapcsolatos szemléletváltásra, és az akácok átalakításának nagy munka és

költségigényére, az akác visszaszorításának ütemét csökkentették. Meghatározottak csak a termőhelyek, amelyeken az akác- a fafajpolitikai célok figyelembevételével- fenntartható, illetve telepíthető. Jelenleg az akác állományok 52 %-a agyagbemosódásos barna erdőtalajon található, és itt más értékesebb fafajok helyét foglalja el.

A fenyőkről elmondható, hogy jórészt az 1945-1985 közötti években ültetett első generációs állomány. Az erdei fenyő a Csereháton, míg a lucfenyő a zempléni részekben alkot legtöbbször elegyetlen állományokat. Jelenleg az erdeifenyő állományokat betegségük miatt, a lucfenyő állományokat tájidegen fafajnak minősítve lombos fafajokkal újítják fel.

Nemesnyáras állományok kis százalékban találhatóak, a Hernád mentén.

Vágásérettségi csoportok területe fafajok szerint 30 évre.

A vágásérettségi korokat erdőrészletenként állapítottuk meg a faállománytípus, illetve a főfafaj alapján. Figyelembe vettük a faállományok eredetét, egészségi állapotát. Gyenge termőhelyeken, véderdőkben közelítettük a vágásérettségi kort a biológiai vágásérettségi korhoz. Természetvédelmi területeken a Zempléni Tájvédelmi Körzet területén általában magasabb véghasználati kort határoztunk meg. Teljes korlátozású területeken a vágásérettségi kor értelmezhetetlen, ezek a területek értelemszerűen nem szerepelnek a vágáskort tartalmazó statisztikában.

Az egyes fafajok területfoglalásának arányával csak közelítőleg azonos a fafajt érintő véghasználati terület arányszáma. Ez az eltérés azért mutatkozik, mert a fafajok véghasználati kora jelentősen eltér egymástól.

8. AZ ERDŐGAZDÁLKODÁS ÉS TERMÉSZETVÉDELEM VISZONYA

A vizsgált terület és a Zempléni Tájvédelmi Körzet elhelyezkedésében jelentős átfedés van, a Hernádtól keletre eső erdőterületek szinte teljes mértékben a ZTK részei.

A változó társadalmi igényeknek megfelelően, a természeti környezet nagymértékű veszélyeztetettsége és a biológiai erőforrások jelentőségének növekedése miatta fejlett európai országok átfogalmazták erdészeti politikájukat.

Az európai folyamatokhoz kapcsolódóan, valamint a politikai gazdasági rendszerváltást követően a tulajdonviszonyok átrendeződése, a tulajdonosi motiváltság erősödése miatt, hazánkban is felmerült az erdészeti politika újrafogalmazásának az igénye.

„Az erdő nem csupán termőföld a rajta található faállománnyal, hanem összetett és bonyolult életközösség, talajával, vizeivel és a benne élő és egymással szoros kölcsönhatásban álló mikroorganizmusokkal, rovarokkal, növényekkel és állatokkal. Mint a legkevésbé háborított élőhely, biztosítékot nyújt az élővilág fennmaradására, védi a talajt, a vizeket, tisztítja a levegőt, pihenést biztosít az emberek számára, meghatározza a táj arculatát, ugyanakkor anyagi javakat is szolgáltat.

Ezért ma az erdőgazdálkodás nemzetgazdasági céljának az erdőkkel szemben támasztott szakszerű társadalmi igénynek hosszú távon való biztonságos /tartamos/, a földhasznosítás és a talajvédelem érdekeivel összehangoltan növekvő mértékű kielégítését kell tekinteni”

A ZTK. létrehozásával a térségben működő szektorok /RT.- ék, EBT. - ék stb./ gazdálkodásában a természetvédelem terén jelentős előrehaladás tapasztalható. Az elért eredmények mellett azonban számos olyan probléma is jelentkezett, ami azt mutatja, hogy az érdekek összehangolásán még javítani kell.

Az erdőgazdálkodó szervezetek versenyszférában működtetett vállalatok. A rendelkezésre álló munkaerővel és a piacon kapható gépekkel az év minden munkanapján dolgoznak és ebből számos olyan konfliktus fakad, ami az érdekek folyamatos egyeztetését és összehangolását kívánja meg. A Sátor-hegység hazánknak viszonylag még háborítatlan területe.

A természetvédelem alapvető feltétele az erdőnek környezeti rendszerként, ökoszisztémaként való szemlélete és kezelése. Csupán ez esetben számíthatunk ugyanis az életközösségek stabilitására, önszabályzó képességüknek jó működésére. Mindennél figyelembe kell venni, hogy az erdők több célú hasznosítása során a fatermesztés mellett az erdők védelmi szerepének és egyéb hasznának, szolgáltatásainak növekedése lesz a legjelentősebb.

A védettség fokának mértéke szerint a kezelésnek, a gazdálkodásnak ezekhez a szempontokhoz kell igazodniuk, így kerültek kialakításra a természetvédelmi zónák a ZTK területén.

A természetvédelmi zónák kialakításának szempontjai:

I. Minden kezelés nélküli /őserdő/. Nem látogatható. Erdőrezervátum.

Erdőrezervátum: természetvédelmi oltalom és teljes korlátozás alatt álló olyan erdőterület, amely természetes, vagy természetszerű életközösség megóvását, okológiai, szukcessziós, genetikai, evolúciós törvényszerűségek megőrzésének biztosítását és kutatások céljait szolgálja.

II. Természetszerűen kezelt. Minimális látogatottság. A természetszerűség fenntartása. Az első zóna kimondott védőzónája.

III. Kezelt, tartamos, korlátozott. A természetes állapot mesterséges beavatkozással pótolta erdőgazdálkodás.

- IV. Turizmusba bevonható, tartamos erdőgazdálkodást folytató, részben korlátozott.
- V. Külső zóna, de a belső zónáktól irányított gazdálkodás. Antropogén funkció.

A zónák kialakításánál figyelembe került a 3581/1991. sz. Kormányhatározat alapján a KTM-FM. Országos Erdőrezervátum Bizottság Előkészítő Munkacsoportjának javaslata, a már fokozottan védetté nyilvánított területeket, helyileg kialakult turizmusi szokásokat, látogatottságot, erdőgazdálkodás szempontjából természetszerűnek megítélt, ill. megtartott állományok térfoglalását.

Az **I. zóna** nagysága felsőkorlátként került meghatározásra. Határa az érdekek egyeztetése után stabilizálódhat. Erdőgazdálkodási nehézségek itt nem merülnek fel. A terület kikerül a gazdálkodás szférájából. Változatos összetétele megfelelő kutatást, megfigyelést biztosít úgy az egyedi, mint erdőtársulási viszonylatban.

A **II. zóna** nem sokkal különbözik az elsőtől. Az erdőgazdálkodás nagy oda figyelmet kíván. A terület nem kerül ki a fatermesztés szférájából. A megtermesztett faanyag kitermelhető. Kizárólagosan szálaló üzemmódban kell kezelni az erdőt és egy több fafajú, szintű és korú állományok kialakítását kell célul kitűzni, 140 éves vágásfordulóval, 25-40 éves felújítási ciklussal. A természetes erdőtársulások folyamatos fenntartását kell biztosítani. Fahasználat csak az újulat tömeges megjelenése után tervezett, szabályozott módon végezhető.

A **III. zóna** az első kettő puffer területe. Klasszikus erdőgazdálkodás alkalmazható. Az állományok 120 éves átlag vágáskorral 15-25 éves felújítási ciklussal kezelendők. Erdészeti szempontból legfontosabb feladat

az őshonos fafajok populációinak megőrzése. Az útfeltártság mutatója nem növelhető. A meglévő úthálózat stabilitásával kell biztonságosabbá tenni a közlekedést.

A **IV. zóna** felszabadított csak helyi érdekeltégi szinten korlátozott terület. A hegyvidéki erdőgazdálkodásban klasszikusként nem elfogadott módok is alkalmazhatók. Az átlagos vágásérettség 100 év, 15-20 év felújítási ciklussal. A természetes felújítás mellett a mesterséges erdősítéssel a természetszerű állapot megtartására kell törekedni. A területen a turizmus megengedett. A tisztásokon források mentén pihenőhelyek, esőbeállók, nyári iskolatáborok kialakítása szükséges.

Az **V. zóna** minden korláttól teljesen mentes terület.

9. VADGAZDÁLKODÁS, VADÁSZAT

Vadgazdálkodás: a vadállomány fenntartására, szabályozására, hasznosítására, élőhelyével összhangban folytatott tervszerű tevékenység.

Vadászat: a vad elejtésére, illetőleg elfogására irányuló közvetlen tevékenység

Előzmények:

19. sz. előtt az uradalmak egykori birtokosai az időszakonként szervezett egész napos vadászatot sportnak, a pihenés, kikapcsolódás eszközeként tekintették. A vadászatokat a politikai élet szerves részeként, nem egyszer az ország előrehaladás érdekében szervezték. Tervszerű vadgazdálkodást a 20. sz. elején a Károlyi, boldogkőváraljai uradalomban kezdték el. /etetők, sózók létesítése, vadászösvények /cserkészútak/ építése, bérkilövés engedélyezése, törzsállomány vér felfrissítése stb./

A II. világháború befejezése után újrászerveződtek a vadásztársaságok, illetve új társaságok alakultak.

A vizsgált területen jelenleg a vadgazdálkodást és a vadászatot az alábbi vadgazdálkodási egységek végzik ill. gyakorolják:

6573 sz. Hernádmenti Hubertus VT

6574 sz. Bélusvölgyi VT

6575 sz. Hunyadi János VT

6576 sz. Abaúji Aranyszarvas VT

6577 sz. Hernádszurdoki Nimród VT

6578 sz. Hernádvölgyi Szt. Hubertus bkl. VT

6579 sz. Széchényi Zsigmond VT

6580 sz. Hernádvölgye VT
6581 sz. Gergely-hegyi VT
6582 sz. Zempléni Rákóczi VT
6583 sz. Északerdő Rt. Tállya
6592 sz. Északerdő Rt. Zemplén
6593 sz. Hasdát Völgye VT

A vadászterületek határai általában természetes határok.

Jelenleg a vadgazdálkodást, a vadászat és a vadállomány hasznosításának összhangját és országos egységes irányítását az 1996. évi LV. törvény és a 30/1997. (IV. 30.) FM rendelet szabályozza.

10. A TERÜLET ERDŐTERÜLETEINEK BŐVÍTÉSI LEHETŐSÉGEI

Az erdőterületek növelésének célja

Az országos átlagnál erdősültebb terület erdőterületeinek további növelése mellett az alábbi érvek szólnak:

- Az erdő sokoldalúan javítja szűkebb és tágabb környezetének állapotát. Az évszázadokkal korábbi időkben is erdővel fedett területeken létesítendő, a természeteshez közelálló fafajösszetételű erdők nagyban emelik a térség ökológiai értékét, stabilitását.
- Az erdők védelmi funkciója sokszor minden más műszaki megoldásnál jobban, költségtakarékosabban biztosítja a talaj, a települések, vízfolyások, vonalas létesítmények és műtárgyak védelmét. A természetvédelemben egyedülálló, pótolhatatlan szerepet tölt be és a széndioxid megkötése révén globálisan is kedvező hatást gyakorol a megújuló agyag- és energiaforrás, az erdő.
- Az erdők hármass - gazdasági, védelmi és közjóléti - funkciójának együttes érvényesülése teszi lehetővé, hogy a hosszú távon jelentkező többlet faanyagtermelés mellett már rövidtávon számíthatunk az erdők fentebb említett védőhatásaira és - megfelelő infrastruktúra kiépítése esetén - az általuk biztosított rekreációs, turisztikai lehetőségekre.
- Az erdőtelepítések - és a későbbiek során az erdőgazdálkodás - munkalehetőséget, sokszor kizárólagos megélhetési forrást biztosít az ország leghátrányosabb helyzetű térségeiben.

- A terület alacsony termőképességű, ezáltal mezőgazdasági művelésre gazdaságosan nem hasznosítható területein az erdőtelepítés az egyetlen racionális földhasznosítási mód, amely ráadásul egybe esik az európai integráció miatti követelménnyel, azaz a mezőgazdasági földhasználat (és termelés) csökkentésével, és az ország környezeti állapotának javítására vonatkozó elvárással.

Az erdőtelepítésre alkalmas területek kiválasztásának szempontjai

Az Állami Erdészeti Szolgálat illetékességi területén felmértük az erdőtelepítésre alkalmas földrészleteket az alábbi szempontok szerint:

- A kiválasztásnál döntő szempont volt a korábban állattenyésztésre és növénytermesztésre használt földterületeken a racionális földhasználat megteremtése. A javasolt területek túlnyomó részben gazdasági küszöb alatti termőföldek, így különösen meredek domb- és hegyoldalak, alacsony termőképességű szántók (jelenleg parlagok), erdőkkel körbezárt zárványterületek és árterek.
- Elsősorban a gazdasági (fatermesztési) elsődleges rendeltetésű erdők megvalósítására alkalmas termőhelyeket választottuk ki.
- A kedvező hatások erősödése miatt preferált volt a nagyobb erdőtömbök kialakítása.
- Esetenként fontos szempont volt a többcélú erdőtelepítés, azaz a talajvédelem (erózió, defláció elleni) és a vízvédelem (árterek) biztosítása a gazdasági cél mellett. Számos esetben a tájalakítás mellett

települések és létesítmények környezetének védelme és a közjóléti funkció gazdaságival történő együttes megvalósulása volt a cél.

- A tervből kihagytuk a tapasztalatok alapján tűz- és lopásveszélynek fokozottan kitett települések és zártkertek környékét.
- Védelmi elsődleges rendeltetésű erdők kivételével nem kerültek be a javaslatba a kedvezőtlen termőhelyek, pl. vízjárta és szikes területek.
- Védett természeti területeken (alig 2%) döntően a mezőgazdasági műveléssel hasznosított, illetve parlag területeket vettük figyelembe és kihagytuk a gyeptársulásokat.
- A kiválasztás a tulajdon-viszonyoktól függetlenül történt.

A telepítésre javasolt célállományok és elsődleges rendeltetések meghatározása

Termőhelyvizsgálat

Az erdőtelepítések előtt - az erdőtelepítési-kivitelezési terv részeként - minden esetben részletes termőhelyvizsgálatra van szükség. A vizsgálat alapján történik a célállományok és azok fafajösszetételének, valamint a technológiai előírásoknak és korlátozásoknak a meghatározása.

Az erdőtelepítésre rendelkezésre álló talajok általában közepes fatermő képességűek, de az őshonos fafajokból álló elegyes, ökológiailag stabil lombos erdők létrehozására alkalmasak.

Az erdőtelepítések kivitelezésének általános szabályai

Jelen terv megvalósítása során - az akácos és nemesnyáras ültetvényszerű erdők kivételével - törekedni kell az adott termőhelynek leginkább megfelelő, elegyes, őshonos fafajokból álló, ökológiailag stabil állományok kialakítására. Ezek az erdők töltik be ugyanis legteljesebben hármas funkciójukat, és természetes önszabályozó képességük miatt képesek leginkább ellenállni a károsításoknak.

Az elegyfajok kiválasztása és az elegyítés módjának (pl. szórt, csoportos stb.) meghatározása során figyelembe kell venni a termőhely változatosságát.

Az erdőről és az erdő védelméről szóló 1996. évi LIV. törvény (Evt.) értelmében erdőtelepítést az erdészeti hatóság által jóváhagyott, a törvény és a végrehajtási rendelete által meghatározott tartalommal elkészített erdőtelepítési-kivitelezési terv alapján lehet végezni. Ezek a jogszabályok hivatottak biztosítani a megvalósuló erdőtelepítések szakmai megalapozottságát.

Védett területeken és árterületeken ki kell kérni az illetékes természetvédelmi, illetve vízügyi hatóság szakhatósági hozzájárulását. Védett természeti területen a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény értelmében kizárólag őshonos fafajokból álló erdőt szabad telepíteni a természetvédelmi hatóság által előírt korlátozások betartásával.

A kivitelezési terv előírásai szerint erdész szakember által készített és az erdészeti hatóság által jóváhagyott éves erdőgazdálkodási terv alapján lehet végrehajtani az erdőtelepítési, nevelési munkákat szintén szakember felügyelete mellett.

Helység	Jelenlegi erdőterület ha	Jelenlegi erdősültség %	Javasolt erdőtelepítés ha	Várható erdőterület ha	Várható erdősültség %
1539 Mogyoróska	1 405,3	73,5	294	1 699,3	88,8
1540 Regéc	2 302,7	84,5	96	2 398,7	88,0
1559 Abaújvár	36,1	4,9	218	254,1	34,7
1560 Fony	2 999,0	74,8	54	3 053,0	76,2
1561 Gönc	1 026,3	26,0	207	1 233,3	31,3
1562 Kéked	652,2	50,2	151	803,2	61,8
1563 Pányok	477,0	56,6	176	653,0	77,5
1564 Telkibánya	3 451,9	73,7	346	3 797,9	81,1
1565 Zsujta	44,9	7,0	306	350,9	55,0
1566 Arka	535,4	58,4	79	614,4	67,1
1567 Göncruszka	76,1	5,0	308	384,1	25,3
1568 Hejce	31,1	3,3	104	135,1	14,3
1569 Hernádcéce	113,5	17,3	0	113,5	17,3
1570 Korlát	60,5	7,2	85	145,5	17,4
1571 Vilmány	9,9	0,8	402	411,9	32,6
1572 Vizsoly	65,6	3,4	366	431,6	22,6
1573 Abaújalpár	524,3	62,3	0	524,3	62,3
1574 Abaújkér	175,2	9,4	0	175,2	9,4
1575 Boldogkőújfalu	573,6	47,6	0	573,6	47,6
1576 Boldogkőváralja	862,8	37,4	0	862,8	37,4
1592 Hernádbúd	33,4	5,6	0	33,4	5,6
1598 Pere	57,3	6,1	116	173,3	18,3
1611 Büttös	322,1	17,7	0	322,1	17,7
1612 Fáj	751,9	38,9	233	984,9	51,0
1613 Fulókercs	604,7	32,2	382	986,7	52,5
1614 Garadna	226,1	23,5	45	271,1	28,2
1615 Hernádpetri	1 010,9	59,2	92	1 102,9	64,6
1616 Hernádszurdok	81,6	19,2	58	139,6	32,8
1617 Hernádvécse	259,7	15,3	0	259,7	15,3
1618 Hidasnémeti	778,7	48,9	90	868,7	54,5
1619 Litka	142,6	18,0	160	302,6	38,3
1620 Méra	68,9	4,5	9	77,9	5,1
1621 Novajdrány	189,4	13,4	18	207,4	14,7
1622 Pusztaradvány	245,3	34,4	0	245,3	34,4
1623 Szalaszend	526,0	29,0	208	734,0	40,4
1624 Szemere	1 027,2	39,1	309	1 336,2	50,8
1625 Tornyosnémeti	131,6	9,3	157	288,6	20,3
1629 Alsógagy	24,3	3,9	186	210,3	33,5
1631 Baktakék	340,1	18,1	505	845,1	45,0
1632 Beret	38,6	5,7	88	126,6	18,6
1633 Csenyéte	205,1	23,4	573	778,1	88,8
1635 Detek	75,1	7,5	92	167,1	16,6
1636 Encs	6,6	0,8	105	111,6	13,1

1637 Fancsal	145,9	14,9	77	222,9	22,8
1639 Felsőgagy	117,7	8,1	441	558,7	38,7
1641 Forró	112,1	5,7	33	145,1	7,4
1644 Gagyapáti	93,5	29,0	0	93,5	29,0
1648 Hernádszentandrás	29,4	4,2	0	29,4	4,2
1650 Ináncs	14,6	1,3	185	199,6	18,2
1651 Kány	334,8	36,4	110	444,8	48,3
1653 Keresztéte	121,0	30,5	0	121,0	30,5
1655 Krasznokvajda	233,1	20,5	111	344,1	30,2
1661 Pamlény	256,6	21,1	0	256,6	21,1
1662 Perecse	566,7	45,2	165	731,7	58,4
1665 Szászfá	99,5	8,1	216	315,5	25,6
Összesen	24 695,5	31,9	7956	32 651,5	42,1

11. AZ ERDŐTERÜLETEK MEGVALÓSÍTÁSI FELTÉTELEI

Állami támogatások

Az erdőtelepítés, mint igen hosszú távon megtérülő, alacsony tőkehozadékú befektetés, nagyobb területeken aligha képzelhető el jelentős állami támogatás nélkül. Az állam szerepvállalását a létrehozott erdő ösztársadalmi előnyei, kedvező hatásai indokolják. A már többször, legutóbb 1989-ben meghirdetett erdőtelepítési programok megvalósulását éppen az akadályozta, hogy a jelentős tőkeigényhez képest - különösen a nagy élőmunkaigényű domb- és hegyvidéki telepítésekénél - az inflációt sok esetben meghaladó növekedés ellenére sem elégséges a támogatás mértéke. Jelentős előrelépést az adott célra felhasználható forrás bővítése, vagy új források bevonása jelenthet. Az elmúlt időszakban további akadályt jelentett a tulajdonviszonyok rendezetlensége.

Bizonytalanságot okoz a telepítők körében, hogy a telepítés befejezésig szükséges minimum három, de gyakran hat-nyolc éves átfutási idő ellenére az adott célra folyósított agrárgazdasági célok költségvetési támogatása növekvő, de évente változó összegű.

A jelenlegi támogatási rendszerben (102/2001.(XII. 16.) FVM rendelet) az erdészeti hatóság által jóváhagyott terv alapján létesített erdőtelepítésekre, fásításokra - a sikeresség alapján - normatív támogatás vehető igénybe:

- egyes esetekben a telepítések, fásítások tervezésére,
- az erdőtelepítés műszaki befejezéséig a telepítési (géppel nem járható területeken a talajjelőkészítési) és ápolási munkákra,
- területtel el nem számolható egyedi telepítés, fásítás végrehajtására,
- egyes célállományok esetében elegendő erdők létrehozására,

- magtermő ültetvényből és törzskönyvezett magtermő állományból származó tölgy és bükk szaporítóanyaggal, jó termőhelyen végrehajtott erdőtelepítésre,
- a műszaki befejezéstől számított tíz éven belül a telepítések ápolási, fenntartási munkáira.

Már most reálisan számolhatunk azzal, hogy a következő két évben az erdőtelepítésre fordítható költségvetési források legalább megduplázódnak. Az Európai Unióhoz való csatlakozást követően pedig remélhetőleg a hazai költségvetési előirányzaton felüli források is bevonhatók lesznek.

Szakmai és gazdálkodási feltételek

Tervezés

Az Evt. végrehajtására kiadott 29/1997.(IV. 30.) FM rendeletének (Vhr.) előírása szerint - figyelemmel a beruházás környezetére gyakorolt hatásának idejére és mértékére - erdőtelepítési-kivitelezési tervet csak szakirányú felsőfokú végzettségű személy (erdőmérnök), vagy ilyen személyt foglalkoztató szerv készíthet. A szakember ellátottság ebből a szempontból megoldott.

Szakirányítás

Az erdőtelepítési munkák éves tervezéséhez, végrehajtásához - szintén az említett rendelet alapján - kötelező legalább középfokú végzettségű szakember (szakirányító) igénybe vétele. Erre a feladatra a megyében van kellő létszámú és képzettségű, megfelelő szakmai gyakorlattal rendelkező szakszemélyzet.

Munkaerő

A munkaerő általános bősége mellett el kell mondani, hogy a kellő színvonalú szakmai munka érdekében szükség van az ilyen célú iskolai- és iskolán kívüli oktatás fejlesztésére, az erdőnevelő szakmunkások számának növelésére. A szakmában dolgozó vállalkozói réteg megerősödésére is szükség van, ami megfelelő ösztönzőkkel elérhető.

Eszközellátottság

A sík területen végzett erdőtelepítéseknel - legfeljebb kisebb átalakításokkal - jól alkalmazhatóak a mezőgazdaságban használt erő- és munkagépek. Meredek területeken az ültetés és ápolás - az előbbinél kisebb beruházási igényű - eszközei a piaci forgalomból beszerezhetőek. Az eszközellátottság - a program körültekintően növekedő ütemezése mellett - megoldott, illetve biztosítható.

Szaporító anyag

Megfelelő mennyiségű és minőségű szaporítóanyag - kielégítő biztonsággal - csak jól előkészített, kormányzat által hosszú távra garantált forrásokra alapozott program esetében biztosítható. Az egyébként kellő számban meglévő csemetekertek tulajdonosai ugyanis csak ilyen feltételekkel hajlandóak a szükséges beruházások végrehajtására. Kiemelt fontosságú, hogy az erdőtelepítések megvalósításának ütemezése megfelelő és a támogatási rendszer ilyen célú megváltozása kellően körültekintő legyen. A tervezett célállományok miatt nagy hangsúlyt kell fektetni az ökológiailag nagyobb értékű magról történő erdőtelepítésekre, az ellenőrzött maggyűjtésre. A kiegyenlített fejlődést jól tudja majd követni a piaci alapon álló szaporító-anyag ellátás.

Az erdőtelepítések megvalósításának ütemezése

Az előbbiek alapján elmondható, hogy a tervezett erdőtelepítéseket - jól előkészített és szervezett program keretében - a területrendezési terv időszaka alatt végre lehet hajtani. Erre biztosítékot egy hosszú távú, a munkákat kiemelten ösztönző támogatási rendszer jelenthet.

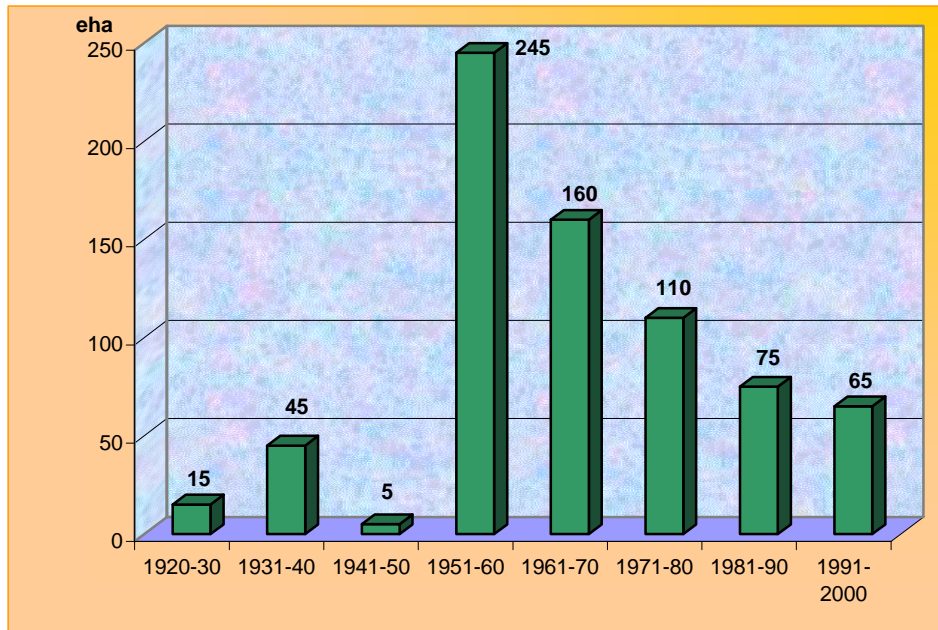
A terv időbeni megvalósulása a számos befolyásoló tényező miatt nehezen prognosztizálható.

Ezt támasztja alá a Magyarországon elmúlt nyolcvan évben végzett erdőtelepítés hullámzó adatsora.

A megye sohasem tartozott a jelentős erdőtelepítők közé emellett a lehetőségek kihasználását a tájadosztások és a tulajdon-viszonyok rendezetlensége is megnehezítette az elmúlt években. Az utólagos finanszírozás rendszerében a tökehiány miatt sokan állnak el a tervek megvalósításától. Nagy hatása van az erdőtelepítési kedvre a mezőgazdasági termékek támogatási rendszere. Fontos tényező még a gazdaság általános helyzete. Ezen a helyzeten alapjaiban változtathat az európai integrációs törekvésekhez kapcsolódó kööttség, a mezőgazdasági területek termelésből való kivonásának szükségessége, elsősorban is a természetszerű erők létrehozását ösztönző támogatási rendszer.

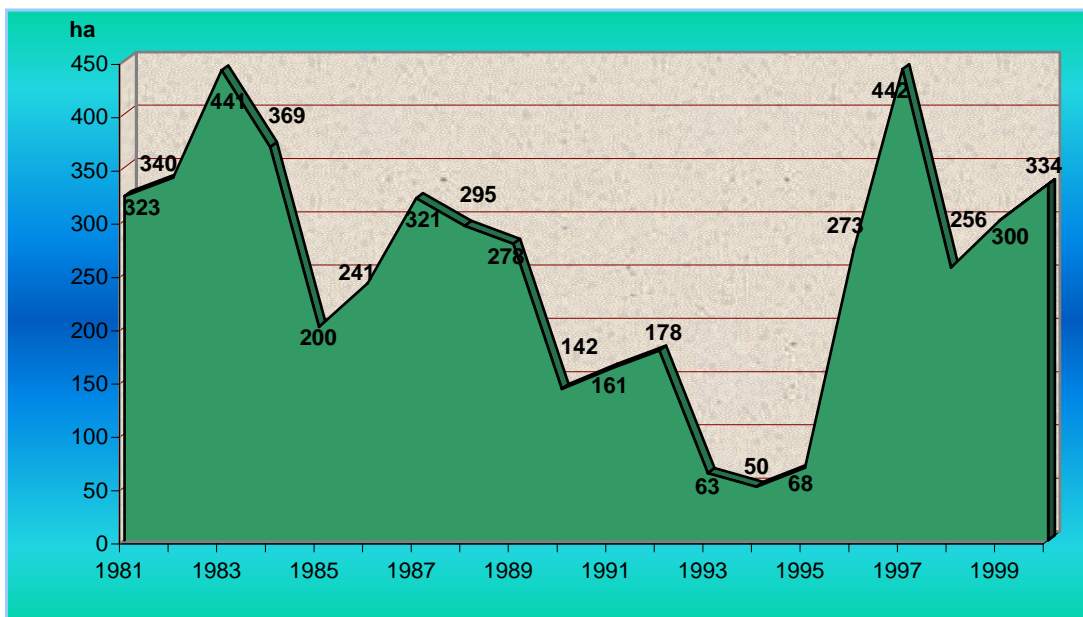
A program 26 éves átfutásával, évi 2000 ha átlagos első kivittel, és folyó évi támogatási normatívákkal számolva az erdőtelepítések támogatásának forrásigénye a következőképpen várható. (Nem számolva a magtermelő ültetvényből származó szaporítóanyag felhasználáshoz kapcsolódó többlet támogatásával.)

Magyarországon végzett erdőtelepítések (1920-2000)

Bár a háborús évek kivételével mindig volt telepítés nagyobb területű új erdők központi állami kezdeményezésére (pl. Alföld fásítás, cellulóz program) jöttek létre.

B-A-Z megyében megvalósult erdőtelepítések (1981-2000)

Miskolc, 2002. január 11.

Szerkesztők: Kardos Gyöngyi
erdőtervező

Hornyánszky Antal
igazgatóhelyettes